

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä**

Eduskunnalle on vuoden 1999 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 185/1999 vp laiksi valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä. Nyt

koolla oleva eduskunta, jolle perustuslakivaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 3/2000 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

## **Laki**

### **valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### **1 luku**

##### **Lain soveltamisala**

##### **1 §**

*Valtioneuvoston jäsenen ja ylimpien laillisuusvalvojien virkatointen tutkiminen*

Tämän lain 2 lukua sovelletaan tutkittaessa valtioneuvoston jäsenen, valtioneuvoston oikeuskanslerin, apulaisoikeuskanslerin ja tämän sijaisen sekä eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen virkatointen lainmukaisuutta (*ministerivastuuasia*).

##### **2 §**

*Valtakunnanoikeuden tuomiovaltaan kuuluvat syyteasiat*

Tämän lain 3—5 lukua sovelletaan valtakunnanoikeuden käsitellessä ministerivastuuasiassa nostettua syytettä sekä syytettä, joka on nostettu korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden jäsentä vastaan

lainvastaisesta menettelystä virkatoimessa, samoin kuin perustuslain 113 §:ssä tarkoitettua syytettä.

Jos Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen mukaan syyte velvoitteessa tarkoitettua henkilöä vastaan on käsiteltävä valtakunnanoikeudessa ja kansainvälisestä velvoitteesta ei muuta johdu, sovelletaan 3—5 luvun säännöksiä.

#### **2 luku**

##### **Ministerivastuuasian käsittely eduskunnassa**

##### **3 §**

*Tutkinnan kohteen kuuleminen*

Perustuslakivaliokunnan on välittömästi ministerivastuuasian tultua vireille varattava tutkinnan kohteena olevalle tilaisuus antaa lausunto perustuslakivaliokunnalle tehdystä ilmoituksesta, muistutuksesta tai tutkintapyyntöstä.

Ennen kuin perustuslakivaliokunta esittää perustuslain 114 §:ssä tarkoitetun kannanoton, sen tulee varata tutkinnan kohteena

olevalle tilaisuus antaa vastine asiassa ker-  
tyneestä aineistosta.

#### 4 §

##### *Esitutkinta*

Perustuslakivaliokunta voi ministerivastuu-  
asiaa käsitellessään pyytää valtakunnansyyt-  
täjää ryhtymään toimenpiteisiin esitutkinnan  
toimittamiseksi.

#### 5 §

##### *Äänestys perustuslakivaliokunnassa*

Jos perustuslakivaliokunta äänestää kan-  
nanotostaan ja äänet menevät tasan, valio-  
kunnan päätökseksi tulee lievempi kanta.

#### 3 luku

##### **Valtakunnanoikeuden kokoonpano**

#### 6 §

##### *Valtakunnanoikeuden jäsenyys*

Eduskunta valitsee valtakunnanoikeuteen  
viisi jäsentä ja heille jokaiselle henkilökoh-  
taisen varajäsenen neljän vuoden toimikau-  
deksi siten kuin siitä erikseen säädetään.  
Valtakunnanoikeuden jäsenyys ja vara-  
jäsenyys päättyvät, kun valittu henkilö täyt-  
tää 67 vuotta. Jos jäsenyys valtakunnanoi-  
keudessa eroamisiään saavuttamisen vuoksi  
tai muusta syystä päättyy kesken toimikau-  
den, eduskunta valitsee jäljellä olevaksi toi-  
mikaudeksi uuden jäsenen ja hänelle henki-  
lökohtaisen varajäsenen.

Jos päätös syytteen nostamisesta on tehty  
ennen kuin eduskunnan valitsemien jäsenten  
toimikausi päättyy, he osallistuvat asian kä-  
sittelyyn valtakunnanoikeudessa tuomion  
antamiseen asti.

Valtakunnanoikeuteen virkansa puolesta  
kuuluvista tuomareista säädetään perustus-  
lain 101 §:n 2 momentissa.

#### 7 §

##### *Puheenjohtajuus ja jäsenten sijaantulojärjestys*

Valtakunnanoikeuden puheenjohtajana toi-  
mii korkeimman oikeuden presidentti ja va-

rapuheenjohtajana korkeimman hallinto-oi-  
keuden presidentti. Molempien ollessa esty-  
neitä puheenjohtajana toimii virkaiältään  
vanhin hovioikeuden presidenteistä.

Jos korkeimman oikeuden tai korkeimman  
hallinto-oikeuden presidentti on estynyt otta-  
masta osaa asian käsittelyyn, hänen sijaansa  
jäseneksi tulee saman tuomioistuimen vir-  
kaiältään vanhin jäsen. Hovioikeuden pre-  
sidentin ollessa estynyt hänen sijaansa tulee  
virkaiältään vanhin niistä hovioikeuden pre-  
sidenteistä, jotka eivät ole valtakunnanoikeu-  
den jäseniä. Eduskunnan valitseman jäsenen  
sijaan tulee hänen varajäsenensä.

#### 8 §

##### *Tuomionvoipaisuus*

Valtakunnanoikeus on tuomionvoipa kah-  
deksanjäsenenä. Käsittelyyn osallistuvista  
jäsenistä vähintään neljän tulee olla edus-  
kunnan valitsemia ja neljän kuulua valtakun-  
nanoikeuteen virkansa perusteella.

#### 4 luku

##### **Oikeudenkäynti valtakunnanoikeudessa**

#### 9 §

##### *Valtakunnanoikeuden kokoontuminen*

Puheenjohtajan tulee kutsua valtakunnan-  
oikeus koolle, kun päätös syytteen nostami-  
sesta valtakunnanoikeudessa on saapunut  
hänelle.

#### 10 §

##### *Syyttäjä*

Syytettä valtakunnanoikeudessa ajaa val-  
takunnansyyttäjä. Oikeuskansleri tai oi-  
keusasiamies voi kuitenkin ajaa syytettä kor-  
keimman oikeuden tai korkeimman hallinto-  
oikeuden jäsentä vastaan.

#### 11 §

##### *Oikeudenkäynti*

Jollei jäljempänä toisin säädetä, asian kä-  
sittelystä valtakunnanoikeudessa on soveltu-  
vin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä  
rikosasioissa annetun lain (689/1997) ja oi-

keudenkäymiskaaren mukaan noudatetaan virallisen syyttäjän ajamassa rikosasiassa.

## 12 §

### *Asian vireilletulo ja haasteen tiedoksianto*

Asia tulee valtakunnanoikeudessa vireille, kun haastehakemus saapuu puheenjohtajalle. Haasteen tiedoksi antamisesta huolehtii valtakunnanoikeus.

## 13 §

### *Pakkokeinot*

Kun asia on tullut valtakunnanoikeudessa vireille, valtakunnanoikeuden toimivallasta ja päätösvaltaisuudesta pakkokeinoasioissa on soveltuvin osin voimassa, mitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään käräjäoikeudesta.

## 14 §

### *Yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittely*

Valtakunnanoikeudessa käsiteltävän syyteasian yhteydessä saadaan ajaa myös vastaajaan kohdistuvaa, syytteessä tarkoitettuun rikokseen perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta. Tällaista vaatimusta saadaan ajaa myös valtiota vastaan. Valtakunnanoikeus voi kuitenkin määrätä, että yksityisoikeudellinen vaatimus käsitellään erikseen toimivaltaisessa tuomioistuimessa riita-asiain oikeudenkäynnistä säädettyssä järjestyksessä.

Syyttäjällä ei ole velvollisuutta ottaa ajaakseen asianomistajan yksityisoikeudellista vaatimusta valtakunnanoikeudessa.

## 15 §

### *Äänestys*

Äänestyksessä noudatetaan valtakunnanoikeuden jäsenyyden perusteella määräytynyttä virkaikäjärjestystä. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja äänestävät kuitenkin viimeisinä. Virkaikäjärjestyksen toteaa puheenjohtaja valtakunnanoikeuden kokoonnuttua.

## 5 luku

### **Muutoksenhakusäännökset**

## 16 §

### *Valituskielto*

Valtakunnanoikeuden tuomioon ei saa valittamalla hakea muutosta.

## 17 §

### *Ylimääräiset muutoksenhakukeinot*

Valtakunnanoikeus voi asianosaisen tekemästä kantelusta tuomiovirheen perusteella poistaa tuomionsa tai asianosaisen hakemuksesta purkaa sen noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

## 6 luku

### **Erinäiset säännökset**

## 18 §

### *Valtakunnanoikeuden henkilöstö*

Puheenjohtaja kutsuu valtakunnanoikeuteen sihteerin ja ottaa valtakunnanoikeuden tarvitseman muun henkilöstön. Sihteerin kelpoisuusvaatimuksena on, että hän on suorittanut oikeustieteen kandidaatin tutkinnon.

## 19 §

### *Virkavapaus*

Valtakunnanoikeuden jäsenillä ja muilla sen palveluksessa olevilla on oikeus saada virkavapautta siksi ajaksi, jonka tehtävän hoitaminen valtakunnanoikeudessa vaatii.

## 20 §

### *Jäsenten ja henkilöstön palkkiot*

Valtakunnanoikeuden jäsenen tehtävästä suoritetaan palkkio saman perusteen mukaan kuin korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäsenen palkka määräytyy. Korkeimman oikeuden presidentille ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentille

maksetaan palkkio saman perusteen mukaan kuin heidän palkkansa määräytyy. Valtakunnanoikeuden henkilöstön palkkio määräytyy oikeusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

Palkkioon on oikeus siltä ajalta, jonka tehtävän hoitaminen valtakunnanoikeudessa kestää.

21 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan      päivänä  
kuuta 2000.

---

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2000

---